

poznáním žalovaného v žalobě udaným způsobil. Měl tedy prvý soudce sice žalobce k náhradě posavadních útrat odsouditi, avšak H-a staršího, o němž nyní již jisto bylo, že proti němu žaloba nečelí, a že žalovaným není a tudíž, krom otázky vzniklých mu útrat nějaké návrhy činiti ani nemůže, s návrhem na zamítnutí žaloby a tudíž vynesení rozsudku zamítnouti, což vše mělo se státi pouhým usnesením. Proti usnesení tomu byl by ovšem pouhý rekurs. Jestliže však prvý soudce místo toho vynesl rozsudek, jímž žalobu zamítl, nezbývalo žalobci ani nic jiného, než podati odvolání, zvláště když na jeho návrh, aby žaloba doručena byla H-ovi ml. a proti němu řízení provedeno, soudce vůbec nereagoval, a mimo to výrok rozsudkový ani netytýká, že se zamítnutí žaloby týče právě jen H-a staršího, an ve formulaci rozsudkové uveden jako žalovaný prostě Raimund H. bez všeho kriteriá. V odvolání domáhal se žalobce zrušení rozsudku a provedení řízení roz. proti H-ovi ml., dovozuje, že tu zahájenosti rozepře, na niž prvý soudce rozsudek svůj zakládal, není, ježto žaloba nebyla doručena žalovanému (§ 232 c. ř. s.). Když pak odvolání bylo zamítnuto, nezbývá mu, než podati dovolání. Toto sice uplatňuje nesprávné právní posouzení, stojíc na uvedeném stanovisku, odvolání, a vytýká, že soud měl chybné doručení napravit a žalobu pravému žalovanému dodat. Nesprávné právní posouzení dle čís. 4 § 503 c. ř. s. lze sice uplatňovati jen, když porušeno materiálně právní pravidlo, sporná věc chybně posouzena, ale v daném případě dlužno uplatňované nesprávné posouzení pokládati jen jako nesprávné poznačení dovolacího důvodu odporu se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), že totiž nižší stolice nepřihlížely k návrhu, který skutečně učinil, aby věc provedena byla proti H-ovi ml., ale vedly si tak, jakoby on byl učinil návrh, aby vynesl rozsudek proti H-ovi st., což obsahu protokolu odporuje. Bylo tedy ve věci samé tak uznati, jak se stalo, a bylo pouze výrok prvního soudce, jímž přisoudil H-ovi staršímu útraty, jež mu doručením žaloby a jednáním při roku 7. listopadu 1921 vznikly, ponechati v platnosti, jinak však rozsudky nižších stolic zrušiti.

Čís. 1626.

Podle § 482, odstavec druhý c. ř. s. připouštějí se nové skutečnosti a průvody pouze k dolícení odvolacího důvodu, jenž snaží se zvrátiti rozsudek první stolice, nechávaje jeho skutkový podklad netknutým. Takovým odvolacím důvodem není odvolací důvod nesprávného hodnocení důkazů.

V řízení o rozluku a neplatnost manželství pro soukromoprávní překážku připouštějí se v opravném řízení novoty bez ohledu na předpis § 482 c. ř. s., pokud vztahují se k důvodu neplatnosti nebo rozluky, jenž uplatňován byl v první stolici. Při veřejnoprávní překážce manželství neplatí ani posléz řečené obmezení. V otázce zavlnění dochází plné účinnosti zákaz novot v řízení opravném.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, Rv II 98/22.)

Žalobě manžela o rozluku manželství bylo vyhověno s o u d y v š e c h
tří stolic. V otázkách, o něž tu jde, uvedl Nejvyšší soud

v d ů v o d e c h :

Neúplnost odvolacího řízení shledává dovolání v tom, že soudem odvolacím nebyl opakován důkaz svědkyní Pavlou V-ovou a Eleonorou S-ovou, jež byly vedeny k důkazu cizoložství žalobcova. Svědkyně ty v řízení před první stolicí nepotvrdily toho, o čem žalovanou byly vedeny, a v odvolání navrhla žalovaná opětovný jejich výslech, uvádějíc okolnosti dosud ve sporu nepředvedené, z nichž by bylo lze souditi na věrohodnost svědkyň těch, ano dokonce na to, že Pavla V-ová vypovídala nepravdu. Soud odvolací označuje tyto okolnosti za nepřípustné novoty, čemuž dovolání odpírá, hledíc prokázati, že žalovaná se o okolnostech těch dověděla teprve po vynesení rozsudku první stolice a že okolnosti ty přivádí pouze a jedině proto, by soudu dokázala, že výpověď svědkyně nebyla správná a z toho důvodu, aby soud přiměla k opakování důkazu toho. Dovolání patrně tím chce říci, že nové okolnosti ty směřují toliko k dolíčení odvolacího důvodu nesprávného ocenění důkazu svědeckého a pokládá je proto dle § 482 druhého odstavce c. ř. s. za přípustné. Názor dovolání jest nesprávný, vychází z nesprávného pojetí předpisu § 482 c. ř. s. Mluví-li zde zákon o nových skutečnostech a důkazech, směřujících toliko k dolíčení odvolacích důvodů, jest patrné, že míněny jsou tím jenom takové skutečnosti a důkazy, jež směřují k dolíčení odvolatelem tvrzené nesprávnosti rozsudku první stolice bez dotčení se jeho skutkového podkladu. Skutečnosti a důkazy ty smějí míti za účel toliko a výhradně dolíčení, že rozsudek prvního soudu na tom skutkovém podkladu, na němž byl vydán, jest nesprávný. Jakmile by však nová skutečnost, teprve v řízení odvolacím uváděná, se dotýkala i skutkového podkladu rozsudku prvního soudu, jest vyloučena, byť měla zdánlivě působiti dolíčení odvolacího důvodu. Z toho plyne, že zákon v § 482 odstavec druhý c. ř. s. nemá na mysli jakýkoli důvod odvolací, nýbrž jen takový, při němž nové skutečnosti, uváděné k dolíčení jeho, nečiní skutkový stav věci, jaký byl v první stolici, zcela nedotknutým. Takovým odvolacím důvodem však není odvolací důvod nesprávného ocenění důkazů, neboť při něm každá nová skutečnost nebo důkaz »k dolíčení jeho« uvedený musí nutně zasáhnouti rušivě i ve skutkový stav věci v první stolici sebraný, a jest proto s tímto odvolacím důvodem uvádění nových skutečností a důkazů naprosto nesrovnatelné. (Hora, Odvolání str. 70 a 71, podobně Neumaň, § 467 k čís. 4 ad b). Dlužno nyní přihlídnouti k tomu, zdali a pokud zásada právě uvedená platí také v řízení o rozluku manželství. Dle posledního odstavce § 13 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. jest ve sporech o rozluku postupovati podle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství. Sedes materiae, v níž jsou obsaženy zásady, dle nichž v řízení o neplatnost (a tedy i o rozluku) manželství postupovati dlužno, jest dvor. dekret ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s., jež vyslovuje i zásadu, že ve sporech těch dlužno v podstatě postupovati podle všeobecných zásad právního řízení ve věcech sporných (nyní ovšem dle platného civilního řádu soudního z r. 1895, dle čl. II. uvoz. zák. k c. ř. s.), ovšem ale jen tak, jak toho pojem a účel vyhledávání z moci úřední konaného vyžaduje (1 cit. dv. dekr.). Zásadu tu vyslovuje také § 13 dv. d. pro spory o neplatnost a rozloučení manželství. Smysl citovaných ustanovení dv. dekretu jest tudíž ten: civilní řád soudní má tvořiti podklad

a všeobecný rámec, o němž zásada vyhledávací uplatňovati se má; to platí tam, kde podkladu a rámce toho lze užití bez újmy zásady vyhledávací, tam však, »kde by pojem a účel vyhledávání z moci úřední konaného« byl zachováváním předpisů všeobecného řízení sporného dotčen, sluší dáti přednost zásadě vyhledávací na újmu těchto všeobecných zásad soudního řádu. § 14 cit. dv. d. praví, že dlužno důvody pro neplatnost nebo rozloučení manželství v plné světlo postaviti, ale i přísně zkoumati a vůbec jednání tak vésti, aby neplatnost manželství anebo právo na rozloučení jeho bylo buď jasně prokázáno, anebo aby se nemožnost tohoto dukazu nade vši pochybnost ukázala. Vzhledem k tomuto ustanovení nebude lze pochybovati o tom, že by se vyloučením novot v řízení odvolacím tento účel zásady vyhledávací zmařil, a že zastávající platnost § 482 c. ř. s. i v řízení o neplatnost a rozluku manželství, obětovali bychom v řízení opravném zásadu vyhledávací v odporu s principem vysloveným v § 1 a 13 cit. dvor. dekr. Zbývá proto důsledek opačný: zásada nepřipustnosti novot v řízení odvolacím musí ustoupiti v řízení o neplatnost a rozluku manželství zásadě vyhledávací. Avšak dlužno zdůrazniti, že i novoty, teprve ve vyšší stolici uváděné, musí se vztahovati ra důvod neplatnosti nebo rozluky manželství, a to na onen důvod, jenž byl předmětem jednání v stolici první (to neplatí, pokud jde o neplatnost manželství pro překážku veřejnoprávní, ovšem nikoli důsledkem zásady vyhledávací, nýbrž zásady oficiální). To plyne z ustanovení zákona. Mluví § 99 obč. zák. o »uvedené překážce manželství«, rovněž tak čl. VI.čís. 1 uvoz. zák. k c. ř. s. § 14 dv. dekr. žádá, aby »důvody pro neplatnost nebo zrušení manželství uvedené byly plně osvětleny«, stejně i § 10 min. nař. z r. 1897, § 17 dvor. dekr. ukládá obhájci manželského svazku, aby si opatřil informaci o okolnostech uvedených jako důvod rozloučení nebo neplatnosti; § 4 dvor. dekr. výslovně předpisuje, aby ve sporech o rozvod nebyly vměšovány soudem příčiny rozvodu, jež stranami tvrzeny nebyly, kteréžto ustanovení stejně platí dle § 13 dvor. dekr. i ve sporech o rozluku manželství. Vztahuje se tedy zásada vyhledávací na důvod neplatnosti nebo rozluky manželství, a to na důvod v řízení před první stolicí uplatňovaný. Pramen, z něhož zásada vyhledávací prýští, jest zájem veřejný, který jednak snaží se přivoditi rozvázání svazků na venek ve formách manželství vystupujících, ačkoli jich podle platného řádu právního za manželství považovati nelze (týče se neplatnosti manželství), jednak se snaží zabrániti tomu, aby platně uzavřená manželství byla manžely libovolně rozvazována (týče se rozloučení manželství). V otázce rozloučení manželství žádá zájem veřejný, aby manželství jednou platně uzavřené nebylo vůbec rozlučováno za života manželů. Tohoto ideálu však nelze dosíci a proto uplatňuje se veřejný zájem aspoň v tom směru, že jednak stát stanoví sám přesně důvody rozluky manželství, jednak ve snaze, znemožniti, by těchto důvodů nebylo zneužíváno, žádá, aby důvod rozloučení byl vždy co nejbezpečněji zjištěn. Tohoto zájmu veřejného však není v otázce, zda jednoho z manželů a kterého z nich stihá vina na rozluce; stát na tom zájmu nemá, poněvadž výrok v tom směru má ponejvíce význam pro uspořádání majetkových poměrů rozloučených manželů, týká se tedy sféry soukromoprávní. Jak shora již bylo uvedeno, jest i ve sporech manželských v podstatě postupovati podle všeobecných zásad c. ř. s., ovšem pokud toho pojem a účel vyhledávání z moci úřední

konaného vyžaduje. V otázce zavinění však vzhledem k tomu, co právě řečeno, ani pojem ani účel zásady vyhledávání toho nevyžaduje, aby bylo zjištěno, na čí straně jest vina na rozluce manželství. Nemá proto zásada vyhledávání v této otázce průchodu, a důsledkem toho platí neobmezeně zákaz novot v řízení odvolacím v § 482 c. ř. s. vyřčený. Jak odvolací soud správně k tomu poukázal, neuplatňovala žalovaná cizoložství žalobcovo jako důvod pro rozluky manželství, naopak domáhala se zamítnutí žalobní žádosti za rozloučení manželství — a na tom stanovisku stála i v odvolání a stojí i v dovolání — a pouze in eventum, že by na rozluky bylo uznáno, navrhovala, by vinným na rozluce byl uznán žalobce. Uplatňovala tedy cizoložství manželovo pouze jako podklad pro uznání zavinění žalobcova na rozluce manželství. Právem proto nemohl odvolací soud, vázán jsa ustanovením § 482 c. ř. s., přihlížeti k novým okolnostem a průvodům v tom směru teprve v řízení odvolacím nabídnutým, a jest zcela lhostejno, zdali žalovaná o okolnostech těch se dověděla teprve po vynešení rozsudku první stolice; cestu, kterou v takých případech nastoupiti, ukazuje § 530 c. ř. s. Nelze tedy v tom, že odvolací soud nevyhověl návrhu na opakování důkazu svědkyněmi S-ovou a V-ovou, shledávati neúplnost řízení odvolacího dle § 503 čís. 2 c. ř. s.

Čís. 1627.

Ustanovení § 46, odstavec první, j. n. neplatí, byla-li žaloba odmítnuta a limine fori pro nepřislušnost soudu, u něhož byla původně podána.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1922, R I 362/22.)

Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody 10.000 K a odůvodňoval svůj nárok tím, že tato škoda mu vzešla ze smlouvy pachtovní. Žalobu zadal nejprve na zemském soudě v Praze, jenž ji a limine odmítl pro věcnou nepřislušnost soudu, načež ji žalobce podal na okresním soudě na Mělníce, jenž ji k námitce žalovaného po ústním jednání pro věcnou nepřislušnost soudu odmítl a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Dovolává-li se žalobce usnesení soudu zemského v Praze ze dne 13. července 1921, dle něhož byla tato žaloba zemským soudem odmítnuta, dlužno na to odvěti, že zemský soud odmítl tuto žalobu na základě nepravého žalobcova udání v žalobě, an žalobce na počátku žaloby uvádí, že zavázal se žalovaný z úmluvy o odevzdání hospodářství žalovaného, které měl žalobce zpachtováno. Kdyby byl žalobce správně udal, že hospodářství měl zpachtováno nikoliv od žalovaného B-a, jak asi zemský soud za to měl, nýbrž od Františka K-a, nebylo by důvodu k odmítnutí žaloby pro nepřislušnost zemského soud. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepřislušnosti. Důvody: Právem vytýká žalobce, že první soudce nepřihlížel k tomu, že touž žalobu podal dne 11. července 1921 u zemského soudu v Praze, který ji usnesením ze dne 13. července 1921 odmítl pro věcnou svou nepřislušnost s poukazem na ustanovení § 49 čís. 5 j. n. Toto usnesení nabylo právní moci, poněvadž žalobce proti němu stížnosti nepodal, a víže toto rozhodnutí po rozumu § 46 j. n. každý soud, u něhož tento spor byl potom zahájen. Zda žalobce údaje žalobní uvedl nesprávně, jak dovozuje soudce první, jest nerozhodno, neboť při-